

Ronda d'intervencions i preguntes X Edició de l'Espai Despuig organitzat per l'IRMU

Narcís Figueras (moderador): M'han demanat la paraula un parell de persones o tres. Per tant, comencem per una de les organitzadores, la Maria. Siguem breus tots amb la presentació i amb allò que vulguem demanar.

Maria Quintana (presidenta Centre d'Estudis Santjustencs): La meua intervenció serà breu. Volia dir tres coses diferents. En primer lloc, i en relació al que heu estat comentant sobre el paper de les universitats i les seves funcions en relació al territori i la ciutadania, recordo que a Reus una vegada uns representants de la Universitat de Castelló ens van explicar quelcom sensacional, en referència a la interacció entre el món universitari i la gent dels centres d'estudis. Va ser molt interessant. En segon lloc, vull comentar que a la nostra comarca es va engegar el projecte "El Llobregat a debat", dut a terme pel Centre d'Estudis del Baix Llobregat juntament amb el Consell Comarcal, i la universitat hi va participar perquè es va realitzar un estudi extens sobre tot el riu Llobregat. Va venir gent d'universitats d'arreu del món com ara de Corea o d'Itàlia, alumnes i professors, i es va fer tot un treball respecte a la recuperació del riu i a altres temes importants. Aquest projecte es va realitzar durant 15 dies i cal ressaltar el fet que va existir una complicitat absoluta entre les institucions que hi van participar. Per últim, i en relació a Sant Just, vull comentar que em sap molt de greu que avui no hi pugui ser el Francesc Blasco, vocal i encarregat de les publicacions del centre d'estudis, perquè ell té tot aquest tema de les universitats molt present. Però bé, ell ens ha presentat i dut al Centre d'Estudis Santjustencs una documentació de l'època de la guerra civil. Ara mateix s'està realitzant una transcripció i tria d'aquesta documentació mitjançant una tècnica usada a les universitats, utilitzant un total d'uns 80 voluntaris. Però llavors caldria destacar una altra qüestió: què fa la universitat amb els seus alumnes? Nosaltres, aquí, a

Sant Just, aquest any hem publicat un treball sobre l'aigua que ha fet un noi que és estudiant d'universitat, el tutor del qual ha estat Narcís Prat. Això ha estat una cosa particular que en Narcís ha fet per amistat o pel motiu que sigui. Amb tot, a Sant Just fa uns anys vam instaurar uns premis de recerca local anomenats "Premis Anton Malaret" perquè tant els nois i noies de l'últim cicle de l'escola primària com els de l'institut d'educació secundària hi poguessin presentar els seus treballs. Els tutors que participaven en el projecte estaven molt motivats, els nois i noies van respondre a la perfecció i es van presentar estudis realment fantàstics. Tanmateix, actualment això s'ha acabat: els tutors són unes altres persones, la canalla ja no és ben bé la mateixa, etc. I la veritat, sap greu perquè arriben a la universitat sense tenir inquietud o ganes de col·laborar i aprendre. Per això crec que dins de les nostres possibilitats, hem de seguir intentant inculcar als joves que treballin, que estudiïn, que experimentin, tot i que hi hagi la possibilitat que tot això rebi un cop o una frenada més endavant, durant el seu camí estudiantil. Aleshores el sentiment que tenim nosaltres és d'impotència, ja que esperem sempre que la llavor que plantem creixi i fructifiqui. Gràcies, moltes gràcies per la vostra atenció i les vostres comunicacions.

Narcís Figueras (moderador): En Francesc Viso havia demanat la paraula, després en Josep Santesmases i també en Ramon Ten.

Francesc Viso (coordinador de la CCEPC): Només volia fer cinc cèntims sobre l'experiència de la Coordinadora quan s'acullen alumnes d'universitats en pràctiques. Aquest curs serà el quart any que acollim alumnes del grau d'Història i el tercer que acollim alumnes del grau d'Humanitats de la UAB. Hem arribat fins a aquest punt gràcies a la sensibilitat d'algun professor del Departament en concret que ens ha proposat la possibilitat de poder constar al llistat com a possible receptor d'alumnes en pràctiques, no pas per un acord directe entre la Universitat i la Coordinadora. Així, ens han inclòs al llistat i ens han convidat a presentar-nos davant dels alumnes. En aquest sentit, vull destacar que ningú ens coneix ni entén ben bé què és un centre d'estudis perquè una entitat que es dediqui a dur a terme recerca tan sols per "amor a l'art", no entra dins dels seus paràmetres de comprensió. Bé, una vegada ens arriben els alumnes, el que primer interessa és saber on resideixen perquè per a ells és important poder realitzar les pràctiques a prop de casa, per un tema de comoditat, però també és important que la feina o el projecte els agradin, per poder identificar-se millor amb allò que fan. Per tant, els ubiquem segons els seus interessos personals, presentant-los el centre que tenen més pròxim (perquè de segur que n'hi ha un prop de casa seva), i els expliquem el projecte que s'està duent a terme des de l'entitat en concret. Si la resposta de l'alumne és positiva, ens posem en contacte amb l'entitat i a partir d'aquí ja poden començar les pràctiques. Ara bé, existeixen algunes paradoxes en relació a tot aquest sistema. Per començar, la

universitat requereix un sol interlocutor que ha de ser la Coordinadora, no vol cinquanta interlocutors (un de cada centre d'estudis local), que signi el conveni, que faci les valoracions, etc. Nosaltres doncs, apareixem a la documentació com a tutors però en realitat (i vet aquí la vertadera curiositat d'aquesta història), quan s'escriu la memòria de les pràctiques explicant on es realitzaran les pràctiques de l'alumnat, hi ha un espai a baix de tot reservat per a poder indicar el nom del "Coordinador del projecte", i és aleshores quan surten a la llum noms de professors d'universitat. Aquests professors, evidentment, no són els mateixos que envien els alumnes i això passa la majoria de les vegades. Apareixen professors universitaris per tot arreu, al Papiol, a Martorell, a Sant Feliu, a molts municipis, i resulta que en realitat són ells els que fan la valoració i seguiment dels alumnes. Però aquest fet apareix empetitit, és a dir, no es valora aquesta feina. La Coordinadora signa la documentació necessària però resulta que hi ha un professor universitari que ha estat durant 210 hores en el cas de la UB o 150 hores en el de la UAB, a sobre de l'alumne, orientant-lo, dient-li el què ha de fer i com ho ha de fer, etc. Aquest paper no se li valora tampoc.

Narcís Figueras (moderador): Aquest és un dels interessos, poder-ho valorar, sí. Em sembla que ara tenen la paraula demanada en Josep i en Ramon.

Josep Santesmases (vicepresident de l'Institut Ramon Muntaner): Bé, jo voldria fer una reflexió des de la perspectiva dels centres d'estudis. Des de la fundació ens vam proposar editar puntualment de manera anual, una revista de recerca. En relació a aquesta edició, en aquests darrers anys alguns centres hem fet esforços per tal de millorar-ne la formalitat amb l'objectiu de tenir reconeixements (s'ha aconseguit a nivell baix, però s'ha aconseguit). Publiquem articles de professors universitaris (perquè ens ho demanen o bé perquè els anem a buscar nosaltres mateixos), també publiquem articles de professors de secundària, treballs de final de grau, de professionals (siguin arqueòlegs, siguin historiadors, siguin el que siguin, a vegades també treballs de ciències naturals). Ens preocupa que això, aquestes publicacions i articles, no tinguin cap valoració en els currículums acadèmics del professorat. D'alguna manera, si ho traslladéssim a la medicina, es podria fer una comparació d'aquesta situació. Seria així: uns són aquells metges que visiten, que també estudien i que recreen perquè volen curar els malalts i potser aleshores, hi ha uns altres metges, que visiten per realitzar estudis i diuen "no cal que els recepti res perquè la idea és fer l'estudi només, no els que els passi". Això a vegades em sembla que succeeix amb aquesta prioritat de publicar només les dades d'història local i no revertir-ho a la societat local. I amb això, m'he trobat amb una cita del professor Martí Domínguez que és professor de la universitat de València i el director de la revista "Mètode", però també és un novel·lista jo crec, excel·lent, i en la darrera novel·la parlava dels professors aquests que només busquen publicar en revistes estrangeres,

professors que no tenen problemes ni no són cap problema pels governs perquè sempre estan al que toca. En un altre moment diu: "són aquelles persones que mai llegeixen res del que no els interessi per a la seva formació, aquells que de vegades volen ser neutrals", i aquesta neutralitat vol dir que estàs al costat de qui mana, etc. Tot això, des de la perspectiva des dels que ens pensem que la recerca sobre un territori l'hem de traslladar a la societat d'aquell territori perquè millori els seus coneixements i la seva cultura, a vegades ens preocupa. Tot això que hem tractat avui aquí, la veritat és que ens ha obert perspectives i idees de com funciona i de com podria funcionar.

Ramon Ten (antic cap del Servei d'Arqueologia i Paleontologia del Departament de Cultura de la Generalitat): Bona tarda a tots, crec que ha estat molt interessant i s'han tocat temes sobre els que val la pena reflexionar-hi. Amb tot, jo contradiria una mica la Queralt amb l'últim que ha explicat. No sé si és per experiència professional però precisament l'arqueologia, és en el camp en què es dona més interrelació i participació de la universitat en els ens locals i en el món local. Per la meua llarga experiència com a cap del Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat doncs, puc afirmar que l'arqueologia és un dels camps en que més relació hi he vist, i també en un dels que s'hi ha participat més.

Queralt Soler (professora Història Contemporània Universitat de Barcelona): Absolutament d'acord. Jo el que deia és: com ho puc articular això? Perquè m'estic trobant que no tinc mecanismes d'articulació, és a dir, els centres d'estudis no m'han acabat de respondre. No sé si l'IRMU té una secció acadèmica, potser per lligar-ho amb la universitat. Però estic absolutament d'acord en que són dels que hi participen més.

Ramon Ten (antic cap del Servei d'Arqueologia i Paleontologia del Departament de Cultura de la Generalitat): El que sí que podries lligar o puntualitzar en certa manera, és la Xarxa d'Arqueòlegs Territorials de la Generalitat, del Servei d'Arqueologia, els quals sí tenen molt lligam amb els centres d'estudis, però molt.

Queralt Soler (professora Història Contemporània Universitat de Barcelona): Anar per la Xarxa d'Arqueòlegs. Per aquí encara no hi havia anat, sí, sí.

Ramon Ten (antic cap del Servei d'Arqueologia i Paleontologia del Departament de Cultura de la Generalitat): Anar per aquí és interessant perquè crec que és la manera pràctica de que molts centres i molts arqueòlegs comencin a treballar de manera conjunta. Llavors voldria comentar una altra cosa, més relacionada amb el que deia el Dr. Grau. Jo sóc vallesà, formo part d'una institució del Vallès. En el cas de la Fundació Bosch i Cardellach i la UAB (que és l'única universitat del Vallès), puc dir que tenim molta relació, a part de perquè estem al Vallès i estem a Sabadell perquè que està al costat de l'Autònoma, també perquè la universitat és patrona de la Fundació. El representant de la Fundació Bosch i Cardellach actualment és en Carles Sánchez però el rector correspo-

nent, en aquest moment la rectora Ros, va venir fa pocs dies a fer la nostra lliçó inaugural, precisament parlant dels 50 anys de l'entitat i de la implantació actual de l'Autònoma. Això vol dir que existeix relació. Tenim un conveni "mare", però a més també tenim una altra sèrie de convenis d'actuació. Crec que en aquest sentit, ens sentim recolzats per l'Autònoma i ens sentim que formem part d'aquest entramat. Jo vaig ser estudiant a la Universitat de Barcelona i entenc una mica els companys catedràtics amb el fet que aquest, és un món diferent al de la Universitat de Girona i de la Rovira i Virgili, que formen part del seu territori o regió (com vulguem dir-li), de dalt a baix i de baix a dalt. En canvi, les altres no es troben al mateix nivell. Simplement volia realitzar aquestes aportacions.

Narcís Figueras (moderador): Si em voleu passar el micròfon, sisplau. El Dr. Grau té una reflexió que se li ha suscitat posteriorment i amb això acabarem aquesta taula, si em permeteu.

Francesc Xavier Grau (vicepresident Xarxa Vives i antic rector Universitat Rovira i Virgili): Volia posar damunt de la taula un concepte que he lligat amb diferents intervencions relacionat amb un corrent que avui en dia s'està desenvolupant a les universitats que anomenem "Aprentatge i servei", no sé si en sou coneixedors. En el cas de la URV fa 5 anys que està en marxa. El programa "Aprentatge i Servei" aprofita la necessitat dels estudiants, de treballar i projectar la seva feina (sobretot a través de treballs de final de grau, però també de final de màster). Aquest és l'influent principal, però el concepte és que durant la carrera, durant els estudis, els estudiants treballen els conceptes fent un servei a la societat i amb aquesta idea es desenvolupa el que se'n diu "Mercat de Projectes Socials". Com he comentat, a la URV ja s'està duent a terme la cinquena edició. La idea em sembla totalment útil i simplement crec que no hem acabat de posar-la en context i podríem parlar de "social" en sentit molt ampli o bé de "cultural i social", però el cas és que funciona. Més de 100 projectes cada any es concreten en aquest mercat i es desenvolupen entre els estudiants de la universitat i l'entitat social que ho reclama. Això consisteix en què les entitats socials plantegen els seus reptes, les seves preocupacions i els estudiants universitaris els escullen com un treball per fer. Si aquí hi afegim la idea de posar-hi projectes d'estudis que vinguin des dels centres d'estudis locals doncs seran més possibilitats a triar pels estudiants. Això ja existeix, no sé com ho fan la resta d'universitats, sé que el nostre programa té 5 anys de durada i avui en dia està en aquesta xifra.

Narcís Figueras (moderador): Moltes gràcies a tots per ser-hi i moltes gràcies també a vosaltres.